

ZAŻALENIE I APELACJA PO NOWELIZACJI Z 4 LIPCA 2019 r.

ZAGADNIENIA WYBRANE

dr hab. Tadeusz Zembrzuski

NOWELIZACJA POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

287 nowelizacja k.p.c.

- * **MODYFIKACJA KSZTAŁTU I CHARAKTERU ŚRODKÓW ZASKARŻENIA**
- * **WPROWADZENIE POSTĘPOWANIA PRZYGOTOWAWCZEGO WRAZ Z PRZEBUDOWĄ MECHANIZMÓW KONCENTRACJI MATERIAŁU PROCESOWEGO**
 - * **NADUŻYCIE PRAWA PROCESOWEGO**
 - * **ZASADNICZE ZMIANY W POSTĘPOWANIU DOWODOWYM**
- * **PRZYWRÓCENIE POSTĘPOWANIA W SPRAWACH GOSPODARCZYCH**
- * **PRZEOBRAŻENIA W ZAKRESIE TZW. POSTĘPOWAŃ PRZYSPIESZONYCH**
 - * **MODYFIKACJA REGUŁ DOKONYWANIA DORĘCZEŃ**

ŚRODKI ZASKARŻENIA - PLAN

- ZAŻALENIE

ZAŻALENIE KLASYCZNE A ZAŻALENIE POZIOME,
LUKI W ZAŻALENIU POZIOMYM,
ZAŻALENIE A NADUŻYCIE PRAWA PROCESOWEGO

- APELACJA

TREŚĆ APELACJI, WNIESIENIE, BADANIE WSTĘPNE,
ROZPOZNANIE, ORZEKANIE KASATORYJNE

NOWELIZACJA POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

„Po niedawnej tzw. wielkiej reformie procedury cywilnej znalazło się w niej wiele niepotrzebnych rygorów, które wbrew zapowiedziom niekoniecznie usprawnią postępowania, ale na pewno dla wielu obywateli oznaczać będą ograniczenie prawa do sądowego rozstrzygnięcia sporu” - mówi prof. Tadeusz Ereciński, były prezes Sądu Najwyższego kierujący Izbą Cywilną
Prawo.pl

NOWELIZACJA POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

ZAŁOŻENIA USTAWOWE

***PRZYSPIESZENIE POSTĘPOWANIA
USPRAWNIENIE POSTĘPOWANIA***

***ZAWODZI WYKŁADNIA GRAMATYCZNA
NA RZECZ WYKŁADNI CELOWOŚCIOWEJ I SYSTEMOWEJ***

ZMIANY W ŚRODKACH ZASKARŻENIA

Z A Ż A L E N I E

ZAŻALENIE WG USTAWODAWCY

„dotychczasowe przepisy regulujące postępowanie zażaleniowe nie spełniały celu w postaci poddania kontroli rozstrzygnięcia sądu w kwestii incydentalnej, ważnej, ale nie rozstrzygającej dla procesu cywilnego (...) czas trwania postępowania wywołanego wniesieniem zażalenia zbliża się do czasu rozpoznania apelacji (...) postępowania zażaleniowe bywają wykorzystywane w celu przedłużenia postępowania głównego, zaś sądy – zazwyczaj II instancji – są zmuszane do zajmowania się kwestiami drobnymi, o nikłej wadze procesowej i stopniu komplikacji”

ZMIANY W ŚRODKACH ZASKARŻENIA

„PRZEBUDOWA” DOPUSZCZALNOŚCI ZAŻALENIA

ZWIĘKSZENIE ZAKRESU ZAŻALENIA POZIOMEGO
KOSZTEM ZAŻALENIA KLASYCZNEGO
(DEWOLUTYWNEGO)

ZASADĄ STAŁO SIĘ ZAŻALENIE POZIOME

ZAŻALENIE KLASYCZNE (DEWOLUTYWNE)

KATALOG ZASKARŻALNYCH ORZECZEŃ

OGRANICZONO

DO 6 PUNKTÓW

ZAMIAST DOTYCHCZASOWYCH

15 PUNKTÓW

ZAŻALENIE KLASYCZNE (art. 394) - OGRANICZONE

Zażalenie do sądu drugiej instancji przysługuje na postanowienia sądu pierwszej instancji kończące postępowanie w sprawie, a ponadto na postanowienia sądu pierwszej instancji i zarządzenia przewodniczącego, których przedmiotem jest:

- 1) zwrot pisma wniesionego jako pozew, z którego nie wynika żądanie rozpoznania sprawy;**
- 2) zwrot pozwu;**
- 3) odmowa odrzucenia pozwu;**
- 4) przekazanie sprawy sądowi równorzędnemu lub niższemu albo podjęcie postępowania w innym trybie;**
- 5) zawieszenie postępowania i odmowa podjęcia zawieszzonego postępowania;**
- 6) zwrot kosztów, określenie zasad ponoszenia przez strony kosztów procesu, zwrot opłaty lub obciążenie kosztami sądowymi - jeżeli strona nie składa środka zaskarżenia co do istoty sprawy.**

ZAŻALENIE POZIOME

**KATALOG OBJAŁ AŻ 15
KATEGORII ORZECZEŃ**

ROZPOZNAJE TEN SAM SĄD – W INNYM SKŁADZIE

ZAŻALENIE POZIOME (art. 394-1a) NA POSTANOWIENIA SĄDU PIERWSZEJ INSTANCJI

§ 1. Zażalenie do innego składu sądu pierwszej instancji przysługuje na postanowienia tego sądu, których przedmiotem jest:

- 1) odmowa zwolnienia od kosztów sądowych lub cofnięcie takiego zwolnienia oraz odmowa ustanowienia adwokata lub radcy prawnego lub ich odwołanie;**
- 2) oddalenie opozycji przeciwko wstąpieniu interwenienta ubocznego oraz niedopuszczenie interwenienta do udziału w sprawie wskutek uwzględnienia opozycji;**
- 3) rygor natychmiastowej wykonalności;**
- 4) wstrzymanie wykonania prawomocnego orzeczenia do czasu rozstrzygnięcia skargi o wznowienie postępowania;**
- 5) stwierdzenie prawomocności orzeczenia;**
- 6) skazanie świadka, biegłego, strony, jej pełnomocnika oraz osoby trzeciej na grzywnę, zarządzenie przymusowego sprowadzenia i aresztowania świadka oraz odmowa zwolnienia świadka i biegłego od grzywny i świadka od przymusowego sprowadzenia;**
- 7) odmowa uzasadnienia orzeczenia oraz jego doręczenia;**
- 8) sprostowanie lub wykładnia orzeczenia albo ich odmowa;**
- 9) zwrot zaliczki, zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oraz wynagrodzenie biegłego, mediatora i należności świadka, a także koszty przyznane w nakazie zapłaty, jeżeli nie wniesiono środka zaskarżenia od nakazu;**
- 10) oddalenie wniosku o wyłączenie sędziego;**
- 11) zatwierdzenie ugody zawartej przed mediatorem;**
- 12) odrzucenie zażalenia;**
- 13) odrzucenie skargi na orzeczenie referendarza sądowego;**
- 14) zatwierdzenie ugody w sprawie odwołania do sądu ochrony konkurencji i konsumentów;**

ZAŻALENIE POZIOME NA POSTANOWIENIA SĄDU II INSTANCJI

**W art. 394-2
ROZSZERZONO KATALOG POSTANOWIEŃ,
OD KTÓRYCH PRZYSŁUGUJE ZAŻALENIE POZIOME
ROZPOZNAWANE PRZEZ SĄD DRUGIEJ INSTANCJI,
A NIE PRZEZ SĄD NAJWYŻSZY**

ZAŻALENIE POZIOME – II INSTANCJA

art. 394-2

§ 1. Zażalenie do innego składu sądu drugiej instancji przysługuje na postanowienie tego sądu o odrzuceniu apelacji.

§ 1-1. Zażalenie do innego składu sądu drugiej instancji przysługuje także na postanowienia tego sądu, których przedmiotem jest:

- 1) odmowa ustanowienia adwokata lub radcy prawnego lub ich odwołanie,*
- 2) oddalenie wniosku o wyłączenie sędziego,*
- 3) zwrot kosztów procesu, o ile nie wniesiono skargi kasacyjnej,*
- 4) zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu,*
- 5) skazanie świadka, biegłego, strony, jej pełnomocnika oraz osoby trzeciej na grzywnę,*
- 6) zarządzenie przymusowego sprowadzenia i aresztowania świadka,*
- 7) odmowa zwolnienia świadka i biegłego od grzywny i świadka od przymusowego sprowadzenia*
- z wyjątkiem postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji.

„PRZEBUDOWA” ZAŻALENIA

**JAKIE JEST UZASADNIENIE
DLA ODMIENNEGO TRAKTOWANIA POSTANOWIEŃ
WYMIENIONYCH W ART. 394 § 1
- ZAŻALENIE KLASYCZNE (OBECNIE WYJĄTEK)
OD POSTANOWIEŃ DLA KTÓRYCH PRZEWIDZIANO
ZAŻALENIE POZIOME (OBECNIE ZASADA) ?**

PRZEBUDOWA ZAŻALENIA

**WG USTAWODAWCY
ZALETĄ TEGO ROZWIĄZANIA MA BYĆ JAKOBY
„REDUKCJA TRUDNOŚCI ORGANIZACYJNYCH I
UPROSZCZENIE POSTĘPOWANIA, CO PRZEKŁADAĆ MA
SIĘ NA OBNIŻENIE KOSZTÓW PROCESU I
PRZYSPIESZENIE POSTĘPOWANIA”**

ZAŻALENIE POZIOME – PROBLEMY

**NIEKIEDU POJAWIA SIĘ PROBLEM Z
DOPUSZCZALNOŚCIĄ
JEST ZAŻALENIE, ALE NIE WIADOMO JAKIE ?**

PRZYKŁAD

**ZAŻALENIE NA POSTANOWIENIE W PRZEDMIOCIE NAKAZANIA
ZAPŁATY OZNACZONEJ SUMY PIENIĘŻNEJ OSOBIE
NIEWYKONUJĄCEJ OBOWIĄZKÓW WYNIKAJĄCYCH Z ORZECZENIA
DOTYCZĄCEGO KONTAKTÓW Z DZIECKIEM**

ZAŻALENIE POZIOME W POSTĘPOWANIU NIEPROCESOWYM

Z CZEGO TO WYNIKA ?

**BRAKUJE ODPOWIEDNIKA ART. 767-4 PAR. 1-1,
Z KTÓREGO WYNIKA, ŻE W POSTĘPOWANIU EGZEKUCYJNYM
ZAŻALENIE ROZPOZNAJE SĄD, KTÓRY WYDAŁ ZASKARŻONE
POSTANOWIENIE, W SKŁADZIE TRZECH SĘDZIÓW**

**BRAK OGÓLNEJ REGUŁY, ZAŚ NIEKTÓRE ZAŻALENIA
NIGDZIE NIE ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE**

ZAŻALENIE POZIOME W POSTĘPOWANIU NIEPROCESOWYM

LUKA – PROPOZYCJA ROZWIĄZANIA

W RAZIE WĄTPLIWOŚCI – W STRONĘ ZAŻALENIA ZWYKŁEGO

ART. 394-1B SWOISTA NORMA „KOLIZYJNA”

„Jeżeli zaskarżono postanowienie, o którym mowa w art. 394 § 1 (zażalenie dewolutywne) i zarazem w art.3941a § 1 (zażalenie poziome), zażalenie rozpoznaje sąd drugiej instancji”

ZAŻALENIE POZIOME A ZARZĄDZENIA

wg art. 394-1a

zażalenie do innego składu sądu pierwszej instancji przysługuje na postanowienia tego sądu, którego przedmiotem jest (...)

PRZEPIS

- * NIE ODNOSI SIĘ DO ZARZĄDZEŃ - INACZEJ NIŻ art. 394
- * NIE ODSYŁA DO ODPOWIEDNIEGO STOSOWANIA art. 394

CZY ZAŻALENIE POZIOME PRZYSŁUGUJE NA ZARZĄDZENIA ?

ZAŻALENIE POZIOME A ZARZĄDZENIA

art. 394-1a

CZY ZAŻALENIE POZIOME PRZYSŁUGUJE NA ZARZĄDZENIA ?

art. 398

***„Przepis niniejszego działu stosuje się odpowiednio do zażaleń
na zarządzenia przewodniczącego”***

„WYBÓR” ZAŻALENIA - WĄTPLIWOŚCI

**NIEKIEDY POJAWIA SIĘ PROBLEM Z ODPOWIEDZIĄ NA
PYTANIE, JAKI RODZAJ ZAŻALENIA JEST DOPUSZCZALNY W
DANYM WYPADKU**

PRZYKŁAD

**Sąd pierwszej instancji wydaje postanowienie w przedmiocie
odmowy uzasadnienia wyroku oraz jego doręczenia.**

W jaki sposób możemy zaskarżyć takie rozstrzygnięcie ?

„WYBÓR” ZAŻALENIA

ODMOWA UZASADNIENIA I DORĘCZENIA

DWIE MOŻLIWOŚCI:

- * art. 394-1a § 1 pkt 7 (zażalenie poziome) – wymienione wprost
- * art. 394 § 1 (zażalenie klasyczne) – jako postanowienie kończące postępowanie w sprawie

ZAŻALENIE POZIOME – PROBLEM „MEDIALNY”

Prawo.pl

„nie jest właściwym aby kolega koledze rozstrzygał o kwestiach związanych z jego pracą”

Tłumaczenie MS

„chodzi o sprawy o małym kalibrze, nie rodzące większych problemów”

ZAŻALENIE POZIOME – PROBLEMY

PROBLEM KADROWY - „MAŁE” SĄDY REJONOWE

KARNIŚCI

Wg MS „materia tych zażaleń jest na tyle łatwa i uniwersalna, że sędziowie o innych specjalnościach też będą w stanie o niej rozstrzygnąć”

ZAŻALENIE POZIOME – PROBLEM KADROWY

PROBLEM KADROWY - „MAŁE” SĄDY REJONOWE

art. 394-1a par. 3 - jeżeli sąd pierwszej instancji nie może utworzyć odpowiedniego składu, zażalenie rozpatruje sąd drugiej instancji

**PRZEZ SĄD I INSTANCJI TRZEBA ROZUMIEĆ
WYSPECJALIZOWANE WYDZIAŁY
Z WYSPECJALIZOWANYMI SĘDZIAMI**

ZAŻALENIE - PODSUMOWANIE ZNACZENIE DLA TEORII PRAWA PROCESOWEGO

- * MULTIPLIKACJA RODZAJÓW (TYPÓW) ZAŻALEŃ**
- * ZASADĄ „INSTANCJA POZIOMA” – OKSYMORON**
- * BRAK KOMPLEKSOWEGO UREGULOWANIA ZAŻALENIA POZIOMEGO**
- * ZAŻALENIE POZIOME NIE OGRANICZA SIĘ DO „KWESTII UBOCZNYCH,
Z ZAŁOŻENIA MNIEJ ISTOTNYCH DLA PRAWIDŁOWEGO ZAPEWNIENIA
TOKU POSTĘPOWANIA”**
- * ZAŻALENIE PRZESTAŁO BYĆ ŚRODKIEM ODWOŁAWCZYM**

ZNACZENIE DLA PRAKTYKI

- * DEWOLUTYWNOŚĆ JEST GWARANTEM KSZTAŁTOWANIA JEDNOLITEJ WYKŁADNI I PRAKTYKI W SĄDACH PODLEGŁYCH INSTANCYJNIE**
- * UNIWERSALNYM WALOREM INSTANCYJNOŚCI JEST ZAPEWNIENIE JEDNOLITOŚCI ORZECZNICTWA**
- * LUKI NA TLE DOPUSZCZALNOŚCI ZAŻALENIA - ROZBIEŻNOŚCI**
 - * RYZYKO PETRYFIKACJI POGLĄDÓW**
- * WZROST RYZYKA POSTRZEGANIA ROZSTRZYGNIEĆ ISTOTNYCH KWESTII PROCESOWYCH JAKO WYDAWANYCH NIEOBIEKTYWNE**

ZAŻALENIE

**ZAŻALENIE A NADUŻYCIĘ PRAWA
PROCESOWEGO**

**„IDEALNE NARZĘDZIE OBSTRUKCJI PROCESOWEJ”
VS NOWY INSTRUMENT DO SKUTECZNEGO
PRZECIWDZIAŁANIA ORAZ ZAPOBIEGANIA
NADUŻYCIOM**

OCZEKIWANIE USTAWODAWCY ODNOSZĄCE SIĘ DO ZWALCZANIA NADUŻYWANIA PRAWA

Z UZASADNIENIA PROJEKTU:

„Wprowadzenie tak istotnej instytucji po raz pierwszy do polskiego procesu cywilnego wymaga ostrożności i oględności. Dlatego zakres sytuacji, w których klauzula ma wyraźnie zastosowanie, jest wąski. Przyszła praktyka sądów i ich orzecznictwo pozwolą zweryfikować zastosowane rozwiązania pod kątem potrzeby ich poszerzenia albo ograniczenia”

ZAŻALENIE A NADUŻYCIE PRAWA PROCESOWEGO

ISTOTA NADUŻYCIA - DOKTRYNA

określenie „nadużycie prawa” w swej treści zakłada, że strona „nad”, ale jednak „używa” prawa, czyli jej działania są zgodne z prawem, lecz są dokonywane w innym celu niezgodnym z intencjami ustawodawcy

NADUŻYCIE PRAWA PROCESOWEGO – DIAGNOZA USTAWODAWCY

ZAŻALENIE JAKO CZYNNOŚĆ PODJĘTA NA PODSTAWIE I W GRANICACH PRAWA PROCESOWEGO (FORMALNIE DOPUSZCZALNE)

**Nadużycie w sytuacji, w której zażalenie nie zmierza
jednak do osiągnięcia celu, dla którego instytucja
została ustanowiona**

NADUŻYCIE PRAWA PROCESOWEGO – DIAGNOZA USTAWODAWCY

NIEWYSTARCZAJĄCE ODESŁANIE DO ART. 5 k.c.

”Nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony”

NADUŻYCIE PRAWA PROCESOWEGO – DIAGNOZA USTAWODAWCY

ODMIENNOŚĆ OD ART. 3 k.p.c.

„Strony i uczestnicy postępowania obowiązani są dokonywać czynności procesowych zgodnie z dobrymi obyczajami, dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek oraz przedstawiać dowody”

NADUŻYCIE PRAWA PROCESOWEGO – DIAGNOZA USTAWODAWCY

ODMIENNOŚĆ OD ART. 3 k.p.c.

**każdy przypadek nadużycia prawa procesowego
narusza dobre obyczaje, lecz nie każde działanie
naruszające dobre obyczaje jest zarazem nadużyciem
prawa procesowego**

DEFINICJA NADUŻYCIA PRAWA PROCESOWEGO

„WSPÓLNY MIANOWNIK W POSTACI KLAUZULI GENERALNEJ”

art. 4-1

Z uprawnienia przewidzianego w przepisach postępowania stronom i uczestnikom postępowania nie wolno czynić użytku niezgodnego z celem, dla którego je ustanowiono (nadużycie prawa procesowego)

EFEKT - DEFINICJA NADUŻYCIA PRAWA PROCESOWEGO

art. 4-1

**Z UPRAWNIENIA przewidzianego w przepisach
postępowania (...)**

**FORMA FLEKSYJNA LICZBY POJEDYNCZEJ
CZYLI ZAKAZ NADUŻYCIA KONKRETNEGO PRAWA
PROCESOWEGO,
A NIE ZAKAZ NADUŻYCIA PRAW PROCESOWYCH IN GENERE**

ADRESAT NADUŻYCIA PRAWA PROCESOWEGO

art. 4-1

**Adresatem normy strona
Adresatem nie może być sąd ani sędzia**

DEFINICJA NADUŻYCIA PRAWA PROCESOWEGO

PRYZMAT CELU INSTYTUCJI PROCESOWEJ

OCENA AD CASUM – CEL RZECZYWISTY

**analiza, czy strona czyni z uprawnienia użytek
zgodny z jego celem, czy też działania są
ukierunkowane na inne efekty**

ZAŻALENIE A NADUŻYCIE PRAWA

NADUŻYCIA PRAWA PROCESOWEGO NA TLE ZAŻALENIA

REGULACJA USTAWOWA

ZAŻALENIE A NADUŻYCIEM PRAWA PROCESOWEGO

art. 394-3

§ 1. Niedopuszczalne jest zażalenie wniesione jedynie dla zwłoki w postępowaniu.

§ 2. Za zażalenie wniesione jedynie dla zwłoki w postępowaniu uważa się:

1) drugie i dalsze zażalenie wniesione przez tę samą stronę na to samo postanowienie,

2) zażalenie na postanowienie wydane w wyniku czynności wywołanych wniesieniem przez tę samą stronę wcześniejszego zażalenia

- chyba że okoliczności sprawy wykluczają tę ocenę.

ZAŻALENIE A NADUŻYCIE PRAWA PROCESOWEGO

art. 394-3

§ 3. Zażalenie, o którym mowa w § 1, pozostawia się w aktach sprawy bez żadnych dalszych czynności, w szczególności nie przedstawia się go do rozpoznania sądowi właściwemu. To samo dotyczy pism związanych z jego wniesieniem.

§ 4. O pozostawieniu zażalenia i pism związanych z jego wniesieniem zawiadamia się stroną wnoszącą tylko raz - przy wniesieniu zażalenia.

ZAŻALENIE A NADUŻYCIE PRAWA PROCESOWEGO

ZASTOSOWANIE INSTYTUCJI NA KAŻDYM ETAPIE POSTĘPOWANIA

- * SĄD I INSTANCJI**
- * SĄD II INSTANCJI**
- * PRZED SĄDEM NAJWYŻSZYM**

ZAŻALENIE A NADUŻYCIEM PRAWA PROCESOWEGO

ZAŻALENIE WYŁĄCZNIE DLA ZWŁOKI

- * PONOWIONE NA TO SAMO KWESTIONOWANE
ORZECZENIE**
- * TZW. ŁAŃCUCH ZAŻALEŃ**

ZAŻALENIE A NADUŻYCIĘ PRAWA PROCESOWEGO

IDETYFIKACJA ZAŻALENIA ZMIERZAJĄCE „WYŁĄCZNIE” DO ZWŁOKI

**przypisanie skarżącemu jedynie zwłoki w
postępowaniu przez skorzystanie z formalnie
dopuszczalnego zażalenia**

ZAŻALENIE A NADUŻYCIE PRAWA PROCESOWEGO

BADANIE INTENCJI / ZAMIARU WEDŁUG OBIEKTYWNEGO MIERNIKA

- * **W JAKIM CELU ZŁOŻONO ŚRODEK ODWOŁAWCZY ?**
 - * **CZYM SIĘ KIEROWAŁ SKARŻĄCY ?**

ZAŻALENIE A NADUŻYCIĘ PRAWA PROCESOWEGO

UNIWERSALNOŚĆ MECHANIZMU

- * NIEDOPUSZCZALNOŚĆ**
- * POZOSTAWIANIE W AKTACH SPRAWY**
- * OGRANICZONE INFORMOWANIE**

ZAŻALENIE A NADUŻYCIE PRAWA PROCESOWEGO

PRZESŁANKA DOPUSZCZALNOŚCI ZASKARŻENIA O CHARAKTERZE OCENNYM (DYSKRECJONALNOŚĆ)

ZAŻALENIE A NADUŻYCIE PRAWA PROCESOWEGO

NOWY SKUTEK PROCESOWY NIEDOPUSZCZALNOŚCI

**ZAMIAST TRADYCYJNEGO ODRZUCENIA
KONSTRUKCJA POZOSTAWIENIA BEZ
ROZPOZNANIA**

ZAŻALENIE A NADUŻYCIEM PRAWA PROCESOWEGO

SKUTEK ZASTOSOWANIA MECHANIZMU

**POZOSTAWIENIE W AKTACH SPRAWY
BEZ NADAWANIA BIEGU – ODNOSI SIĘ DO:**

- * ZAŻALENIA**
- * DALSZEGO PISMA ZWIĄZANEGO Z WNIESIENIEM
ZAŻALENIA**

ZAŻALENIE A NADUŻYCIEM PRAWA PROCESOWEGO

ZAŻALENIE – NADUŻYCIEM A SANKCJE SZCZEGÓLNE ZWIĄZANE Z NARUSZENIEM PRAWA PROCESOWEGO

ZAŻALENIE A SANKCJE ZWIĄZANE Z NADUŻYCIEM PRAWA PROCESOWEGO

art. 226-2

§ 1. Ilekroć zachowanie strony w świetle okoliczności sprawy wskazuje na nadużycie przez nią prawa procesowego, sąd poucza ją o możliwości zastosowania wobec niej środków, o których mowa w § 2.

ZAŻALENIE A SANKCJE ZWIĄZANE Z NADUŻYCIEM PRAWA PROCESOWEGO

art. 226-2

§ 2. W przypadku gdy sąd stwierdzi nadużycie przez stronę prawa procesowego, może w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie:

- 1) stronę nadużywającą skazać na grzywnę;**
- 2) niezależnie od wyniku sprawy, odpowiednio do spowodowanej tym nadużyciem prawa procesowego zwłoki w jej rozpoznaniu, włożyć na stronę nadużywającą obowiązek zwrotu kosztów w części większej, niż wskazywałby wynik sprawy, a nawet zwrotu kosztów w całości;**

ZAŻALENIE A SANKCJE ZWIĄZANE Z NADUŻYCIEM PRAWA PROCESOWEGO

art. 226-2

3) na wniosek strony przeciwnej:

a) przyznać od strony nadużywającej koszty procesu podwyższone odpowiednio do spowodowanego tym nadużyciem zwiększenia nakładu pracy strony przeciwnej na prowadzenie sprawy, nie więcej jednak niż dwukrotnie,

b) podwyższyć stopę odsetek zasądzonych od strony, której nadużycie spowodowało zwłokę w rozpoznaniu sprawy, za czas odpowiadający tej zwłoce, z tym że stopa może zostać podwyższona nie więcej niż dwukrotnie; przepisów o maksymalnej dopuszczalnej wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie nie stosuje się.

ZAŻALENIE A SANKCJE ZWIĄZANE Z NADUŻYCIEM PRAWA PROCESOWEGO

ŚWIADOMOŚĆ STRONY

**POUCZENIE JAKO WARUNEK
ZASTOSOWANIA SANKCJI**

MULTIPLIKACJA

**„ILEKROĆ ZACHOWANIE (...) WSKAZUJE NA
NADUŻYCIE”**

ZAŻALENIE A SANKCJE ZWIĄZANE Z NADUŻYCIEM PRAWA PROCESOWEGO

CZAS ZASTOSOWANIA SANKCJI

**DOPIERO W ORZECZENIU
KOŃCZĄCYM POSTĘPOWANIE**

**OCENA POST FACTUM EFEKTÓW
PRZEWLECZENIA**

ZAŻALENIE A SANKCJE ZWIĄZANE Z NADUŻYCIEM PRAWA PROCESOWEGO

**SANKCJE – CHARAKTER PROCESOWY
NIE STATUJĄ ROSZCZEŃ MATERIALNOPRAWNYCH**

SANKCJE – KATALOG ZAMKNIĘTY

- **GRZYWNA**
- **KOSZTY W WIĘKSZEJ CZĘŚCI**
- **PODWYŻSZONE KOSZTY**
- **PODWYŻSZONE ODSETKI**

ZAŻALENIE A SANKCJE ZWIĄZANE Z NADUŻYCIEM PRAWA PROCESOWEGO

SPOSÓB SIĘGANIA DO SANKCJI

Z URZĘDU

- GRZYWNA
- KOSZTY W WIĘKSZEJ CZĘŚCI

NA WNIOSEK STRONY PRZECIWNEJ

- PODWYŻSZONE KOSZTY
- PODWYŻSZONEJ ODSETKI

ZAŻALENIE A SANKCJE ZWIĄZANE Z NADUŻYCIEM PRAWA PROCESOWEGO

OCENA DYSKRECJONALNA

**KTÓRE SANKCJE ZASTOSOWAĆ?
W JAKIM WYMIARZE ?**

DOPUSZCZALNE - ŁĄCZENIE RÓŻNYCH SANKCJI

ZMIANY W ŚRODKACH ZASKARŻENIA

APELACJA

ZMIANY DOTYCZĄ AŻ 13
SPOŚRÓD 26 ARTYKUŁÓW

APELACJA – ZAKRES ZMIAN A CHARAKTER ŚRODKA ZASKARŻENIA

**CZY TO WCIĄŻ „STARA” APELACJA CZY TEŻ
INSTYTUCJA ULEGŁA REWOLUCYJNYM ZMIANOM ?**

**FORMALNIE NIE ZREZYGNOWANO Z MODELU APELACJI JAKO
APELACJI PEŁNEJ**

BRAK OGÓLNYCH ZAŁOŻEŃ TEORETYCZNYCH

**JEDNAK CZĘŚĆ NOWYCH ROZWIĄZAŃ KOLIDUJE Z
DOTYCHCZASOWYMI ZAŁOŻENIAMI INSTYTUCJI**

APELACJA MODEL ŚRODKA ZASKARŻENIA

**CZY PRZYSPIESZANIE I UPRASZCZANIE POSTĘPOWANIA
APELACYJNEGO OZNACZAJĄCE REDUKCJĘ GWARANCJI
PROCESOWYCH**

**JEST ADEKWATNE DO POSTĘPOWANIA ODWOŁAWCZEGO
PRZED SĄDEM MERYTORYCZNYM PONOWNIE ROZPOZNAJĄCYM
SPRAWĘ, PROWADZĄCYM SAMODZIELNIE POSTĘPOWANIE
DOWODOWE ?**

APELACJA - ZAGADNIENIA

- * TREŚĆ APELACJI
- * SPOSÓB I TERMIN DO WNIESIENIA APELACJI
 - * BADANIE WSTĘPNE APELACJI
 - * ROZPOZNAWANIE APELACJI
 - * ORZEKANIE KASATORYJNE
- * APELACJA A POWÓDZTWO OCZYWIŚCIE BEZZASADNE

TREŚĆ APELACJI – NOWE FAKTY I DOWODY

art. 368. § 1

Apelacja powinna czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a ponadto zawierać:

- 1) oznaczenie wyroku, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest on zaskarżony w całości czy w części;
- 2) zwięzłe przedstawienie zarzutów;
- 3) uzasadnienie zarzutów;
- 4) powołanie, w razie potrzeby, nowych faktów lub dowodów;
- 5) wniosek o zmianę lub o uchylenie wyroku z zaznaczeniem zakresu żądanej zmiany lub uchylenia.

TREŚĆ APELACJI – WG USTAWODAWCY

art. 368. § 1

**DOTYCHCZASOWE BRZMIENIE JAKOBY SUGEROWAŁO, ŻE
POWOŁYWANIE NOWOŚCI JEST CZYMŚ ZWYKŁYM.**

**PRZEPIS MA PODKREŚLAĆ, ŻE PRZESŁANKĄ UWZGLĘDNIENIA
NOWOŚCI JEST WYKAZANIA SZCZEGÓLNYCH PRZYCZYN...**

TREŚĆ APELACJI

art. 368. § 1

§ 1-1. W zarzutach co do podstawy faktycznej rozstrzygnięcia należy wskazać fakty ustalone przez sąd pierwszej instancji niezgodnie z rzeczywistym stanem rzeczy lub istotne dla rozstrzygnięcia fakty nieustalone przez sąd pierwszej instancji.

§ 1-2. Powołując nowe fakty lub dowody, należy uprawdopodobnić, że ich powołanie w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji nie było możliwe albo potrzeba ich powołania wynikła później.

§ 1-3. Powołując fakt wykazany dowodem utrwalonym za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, należy oznaczyć część zapisu dotyczącą tego faktu.

TREŚĆ APELACJI A KONCENTRACJA MATERIAŁU PROCESOWEGO

MIMO INGERENCJI W TREŚĆ ART. 368

**NOWELIZACJA ZASADNICZO
NIE REGULUJE ZAGADNIENIA
KONCENTRACJI MATERIAŁU PROCESOWEGO
W POSTĘPOWANIU APELACYJNYM**

TREŚĆ APELACJI POWOŁANIE NOWYCH FAKTÓW I DOWODÓW

**BRAK SANKCJI
ZA POWOŁANIE NOWOŚCI
DOPIERO NA ROZPRAWIE APELACYJNEJ
(ZAMIAST W APELACJI)**

TREŚĆ APELACJI

POWOŁANIE NOWYCH FAKTÓW I DOWODÓW

art. 368. § 1-2

SPOSÓB UZASADNIANIA PRZYCZYŃ POWOŁANIA NOWOŚCI

WYKAZANIE A UPRAWDOPODOBNIENIE

Z UWZGLĘDNIENIEM

art. 381

„Sąd drugiej instancji może pominąć nowe fakty i dowody, jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, chyba że potrzeba powołania się na nie wynikła później”

APELACJA NA TLE art. 368 par. 1-1

WSKAZANIE KONKRETNÝCH FAKTÓW

**FAKTY USTALONE PRZEZ SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI
NIEZGODNIE Z RZECZYWISTYM STANEM RZECZY**

lub

**ISTOTNE DLA ROZSTRZYGNIĘCIA FAKTY NIEUSTALONE
PRZEZ SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI**

**BRAK WYRAŹNEGO WSKAZANIA OZNACZA
APROBATĘ USTALEŃ PRZED SĄDEM I INSTANCJI**

ZNOWELIZOWANA APELACJA A ZARZUTY

**KONKRETYZACJA ZARZUTÓW SKIEROWANYCH WOBEC
PODSTAWY FAKTYCZNEJ ROZSTRZYGNIĘCIA**

**NIE PRECYZUJE KONSTRUKCJI ZARZUTU
ROZUMIANEGO JAKO KAŻDA POWOŁANA PRZEZ
SKARŻĄCEGO WADLIWOŚĆ ZASKARŻONEGO ORZECZENIA**

SPOSÓB I TERMIN DO WNIESIENIA APELACJI

LIKWIDACJA MOŻLIWOŚCI WNIESIENIA TZW. APELACJI WPROST

TERMIN DO WNIESIENIA APELACJI LIKWIDACJA DUALIZMU

art. 369. § 1

„Apelację wnosi się do sądu, który wydał zaskarżony wyrok, w terminie dwutygodniowym od doręczenia stronie skarżącej wyroku z uzasadnieniem”

UCHYLONY - § 2.

„Jeżeli strona nie zgłosiła wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem w terminie tygodniowym od dnia ogłoszenia sentencji, termin do wniesienia apelacji biegnie od dnia, w którym upłynął termin do zgłoszenia takiego wniosku”

SPOSÓB I TERMIN DO WNIESIENIA APELACJI

**ZŁOŻENIE ZAPOWIEDZI APELACJI WARUNKIEM
SINE QUA NON JEJ WNIESIENIA**

**NIE MOŻNA WNIEŚĆ APELACJI, JEŻELI ZANIECHANO
WYSTĄPIENIA O SPORZĄDZENIE UZASADNIENIA WYROKU**

**TERMIN BIEGNIE ZAWSZE Z CHWILĄ DORĘCZENIA WYROKU Z
UZASADNIENIEM**

SPOSÓB I TERMIN DO WNIESIENIA APELACJI

art. 25b ust. 1 u.k.s.c.

opłata – 100 zł

**PODLEGA WNIOSEK O SPORZĄDZENIE
UZASADNIENIA**

APELACJA POSTĘPOWANIE MIĘDZYINSTANCYJNE

**POSTĘPOWANIE MIĘDZYINSTANCYJNE
PRZENIESIONE DO SĄDU II INSTANCJI**

SĄD QUEM ZAMIAST SĄDU AD QUO

APELACJA POSTĘPOWANIE MIĘDZYINSTANCYJNE

UCHYLENIE art. 370

**MARGINALIZACJA SĄDU A QUO
OGRANICZA SIĘ DO PRZEDSTAWIENIA AKT**

art. 373-1

DORĘCZANIE ODPISÓW APELACJI – JUŻ SĄD A QUO

APELACJA POSTĘPOWANIE MIĘDZYINSTANCYJNE

CEL – PRZYSPIESZENIE POSTĘPOWANIA

ZWIĄZEK :

- * POWIERZENIE REFERENDARZOM CZYNNOŚCI ZWIĄZANYCH Z NADANIEM BIEGU APELACJI**
- * OBCIĄŻENIE SĄDÓW I INSTANCJI ZAŻALENIAMI POZIOMYMI**

APELACJA

POSTĘPOWANIE MIĘDZYINSTANCYJNE

WŁAŚCIWOŚĆ FUNKCYJNA

UTRZYMANIE art. 369 § 3

„Termin [do wniesienia apelacji] uważa się za zachowany także wtedy, gdy przed jego upływem strona wniosła apelację do sądu drugiej instancji. W takim przypadku sąd ten zawiadamia sąd pierwszej instancji o wniesieniu apelacji i żąda przedstawienia akt sprawy”

JAKI EFEKT ?

CAŁKOWITE „ROZMYCIE” WŁAŚCIWOŚCI FUNKCYJNEJ SĄDU

BEZ ZNACZENIA, CZY STRONA WNIESIE APELACJĘ:

DO SĄDU PIERWSZEJ INSTANCJI

DO SĄDU DRUGIEJ INSTANCJI

ODRZUCENIE APELACJI SKŁAD SĄDU

art. 367 § 3 – NOWE BRZMIENIE

*„Sąd rozpoznaje apelację w składzie trzech sędziów.
Na posiedzeniu niejawnym sąd orzeka w składzie jednego sędziego,
z wyjątkiem wydania wyroku”*

ODRZUCENIE APELACJI SKŁAD SĄDU

„Sąd drugiej instancji odrzuca na posiedzeniu niejawnym apelację, jeżeli uległa ona odrzuceniu przez sąd pierwszej instancji”

**ODRZUCENIE APELACJI PRZEZ SĄD AD QUEM
SKŁAD – JEDEN SĘDZIA
(SPRAWOZDAWCA)**

ROZPOZNANIE APELACJI

ZASADA JAWNOŚCI A NIEJAWNOŚĆ

**VIDE MODEL APELACJI PEŁNEJ
ROZPOZNAWANIE APELACJI NA POSIEDZENIU
NIEJAWNYM**

- * FUNKCJA KONTROLNA
- * FUNKCJA ROZPOZNAWCZA

ORZEKANIE CO DO MERITUM NA NIEJAWNYM

„INSPIRACJA” DLA USTAWODAWCY

art. 148-1

§ 1. Sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, sąd uzna - mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych - że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne.

§ 3. Rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym jest niedopuszczalne, jeżeli strona w pierwszym piśmie procesowym złożyła wniosek o przeprowadzenie rozprawy, chyba że pozwany uznał powództwo.

ORZEKANIE CO DO MERITUM NA NIEJAWNYM

art. 374

Sąd drugiej instancji może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, jeżeli przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne.

Rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym jest niedopuszczalne, jeżeli strona w apelacji lub odpowiedzi na apelację złożyła wniosek o przeprowadzenie rozprawy, chyba że cofnięto pozew lub apelację albo zachodzi nieważność postępowania.

ORZEKANIE CO DO MERITUM NA NIEJAWNYM

art. 374 vs art. 148-1

Przesłanką zastosowania art. 374 jest
BRAK KONIECZNOŚCI PRZEPROWADZENIA ROZPRAWY,

*lecz literalnie nie jest uzależnione
od złożenia pism procesowych (odpowiedzi na apelację)
ani oceny całokształtu twierdzeń i wniosków stron.*

ORZEKANIE CO DO MERITUM NA NIEJAWNYM

WG USTAWODAWCY :

„Zmiana w sposób oczywisty przyczyni się do przyspieszenia postępowania odwoławczego, a jednocześnie nie ucierpi na tym merytoryczne rozpoznawanie spraw. Strony w ogóle często nie stawiają się bowiem na rozprawy odwoławcze, a jeżeli się stawią – to większość rozpraw odwoławczych sprowadza się tylko do podtrzymania apelacji przez jedną stronę i wniosku o oddalenie z drugiej strony, a motywacją stawienia się na rozprawie bywa tylko groźba obciążenia kosztami procesu”

ROZPOZNAWANIE APELACJI A PRAKTYKA

**CHOCIAŻ FORMALNIE ZASADĄ POZOSTAJE
ROZPOZNAWANIE APELACJI NA ROZPRAWIE
– ZNOWELIZOWANY ART. 375 –
TO W PRAKTYCE ZASTOSOWANIE TEJ ZASADY ZOSTAŁO
ZNACZNIE OGRANICZONE**

ROZPOZNAWANIE APELACJI A ZLECENIE PRZEPROWADZENIA DOWODU

art. 235 § 1

„Postępowanie dowodowe odbywa się przed sądem orzekającym,
chyba że sprzeciwia się temu charakter dowodu albo wzgląd na
poważne niedogodności lub niewspółmierność kosztów w stosunku
do przedmiotu sporu”

art. 367 § 1-1

„Sąd może zlecić przeprowadzenie dowodu sędziemu
wyznaczonemu, także gdy przyczyni się to do przyspieszenia
postępowania”

ROZPOZNAWANIE APELACJI A ZLECENIE PRZEPROWADZENIA DOWODU

Czy w wypadku samodzielnie prowadzonego postępowania dowodowego przed sądem odwoławczym można usprawiedliwić rezygnację z zasady bezpośredniości?

POŚPIECH A ODSZTĘPSTWO OD ZASADY BEZPOŚREDNIOŚCI

APELACJA A ORZEKANIE KASATORYJNE

art. 386 § 5

W przypadku uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sąd rozpoznaje ją w tym samym składzie, chyba że nie jest to możliwe lub powodowałoby nadmierną zwłokę w postępowaniu.

APELACJA A ORZEKANIE KASATORYJNE

SKŁAD SĄDU WG USTAWODAWCY

„Zmiana ma pozwolić na zapobieżenie praktyce sądów I instancji polegającej na przerzucaniu na sąd odwoławczy części, a niekiedy nawet całości postępowania. Skutki błędów w postaci dodatkowego nakładu pracy poniesie ten sędzia, który jej popełnił, co jest sprawiedliwe oraz motywujące do starannego prowadzenia postępowania”

APELACJA A ORZEKANIE KASATORYJNE

MECHANIZM „KARANIA” SĘDZIEGO

**PORZUCONY MECHANIZM ZMIANY SKŁADU SĄDU
PRZY PONOWNYM ROZPOZNANIU SPRAWY**

WIĄZAŁ SIĘ

Z ZAPEWNIENIEM BEZSTRONNOŚCI

I POSZANOWANIA NIEZAWISŁOŚCI SĘDZIOWSKIEJ

NADUŻYCIE PRAWA PROCESOWEGO

PODSUMOWANIE

ZAŻALENIE

**ZAŻALENIE KLASYCZNE A ZAŻALENIE POZIOME,
LUKI W ZAŻALENIU POZIOMYM,
ZAŻALENIE A NADUŻYCIE PRAWA PROCESOWEGO**

APELACJA

**TREŚĆ APELACJI, WNIESIENIE, BADANIE WSTĘPNE,
ROZPOZNANIE, ORZECANIE KASATORYJNE**